

Handlingsplan för ett förstärkt och samordnat hälsofrämjande och förebyggande arbete med barn och ungdomar i Tanums Kommun

Arbetet med kartläggningen av hälsofrämjande och förebyggande arbete i Tanums kommun har lett fram till idéer om en handlingsplan. Kartläggningen var strukturerad så att varje nämnd/myndighet redovisades för sig med beskrivning av det förebyggande arbetet på de olika områdena.

Nu är tanken att i sin tur ta upp olika aspekter på förebyggande arbete och komma med förslag på hur individer, myndigheter, organisationer och föreningar kan arbeta och samverka för att komma fram till resultat på följande områden:

- **Stärka åtgärder som främjar barns och ungdomars välbefinnande och handlingskraft**
- **Förebygga utanförskap och mobbning**
- **Arbeta mot rasism, främlingsfientlighet och all form av diskriminering**
- **Aktivt motverka att ungdomar använder tobak, alkohol och andra droger**
- **Tydlig ansvarsfördelning och krav på samverkan**

Genomgående skall det framgå, vad som är:

- Individens ansvar
- Myndighets ansvar/myndighetsutövning
- Samordningsansvaret

Naturligtvis går rubrikerna in i varandra men det gör också verkligheten. Det ena leder till det andra och allt är sammanflätat; främjande åtgärder motverkar och är ett sätt att förebygga t.ex. drogmissbruk som leder till utanförskap.

Stärka åtgärder som främjar barns och ungdomars välbefinnande och handlingskraft

- Alla vuxna bör tänka på de beslut som fattas i ett barnperspektiv. Utbildning i FN:s barnkonvention.
- Barns och ungdomars inflytande måste öka. Detta innebär inte att vuxna skall abdikera som vuxna.
- Skolan arbetar med många hälsofrämjande insatser. Tanumskolans "Sikta mot stjärnorna" och Hamburgsundsskolans soaréer är några exempel där ungdomarna själva engagerar sig med hjälp av vuxna. Denna typ av arrangemang är oerhört viktiga för ungdomarnas självkänsla och bör prioriteras.
- Barns fysiska hälsa måste prioriteras i ljuset av de undersökningar som vi nu får ta del av om övervikt hos många 10-åringar.
- Det pågår planering för att få in mer fysisk aktivitet i skolan i samverkan med Bohusläns Idrottsförbund och Idrottens studieförbund "Sisu".

- Ungdomens kulturmönstring är ett fristående arrangemang som engagerar en hel del ungdomar och bör stödjas av kommunen.
- Fritid, Ifo och skolan måste samverka om arrangemang i samband med skolavslutningar.
- Det finns ett behov av att utöka kapaciteten på fritidsgårdarna och renodla aktiviteter för mellanstadie- respektive högstadieeleverna.
- Lokaler måste tillskapas för ungdomars egna aktiviteter. ABBA-huset var ett bra initiativ, nu väntar vi på nya lokaler för våra lokala band.
- Studieförbunden har en potential att fånga upp ungdomar. (Effekt: Skapande av föreningsvana).

Förebygga utanförskap och mobbning

Vi har 2001 haft en föreläsningsserie i Komvux regi om olika perspektiv på utanförskap där man har kunnat urskilja två genomgående teman, ”betydelsen av att vara en tydlig vuxen” och ”drogernas betydelse för utanförskapet.”

I ”Nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering” står det:

”Utanförskap och marginalisering måste förhindras. Väl fungerande sociala insatser för utsatta barn och ungdomar är nödvändiga, liksom ett gott socialt skyddsnät för den som av olika skäl har svårt att klara sin försörjning. Skolpolitiken måste värna varje barns rätt till trygghet och en grundläggande utbildning av god kvalitet. Barn med behov av särskilt stöd måste prioriteras.” (Sida 24)

Arbetet mot utanförskap bedrivs på olika nivåer:

Lpo 94 säger att:

Alla som arbetar i skolan skall

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer eller grupper och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt

På individnivå skulle man kunna arbeta med individuella planer för varje barn för att utveckla dess självförtroende och sociala kompetens. Detta är lika betydelsefullt som att följa upp dess kunskapsutveckling.

” Alla vuxna som på ett eller annat sätt jobbar med barn borde ha som uppgift att minst fyra gånger per termin lyfta fram något speciellt barn på ett positivt och bejakande sätt” (Kim de Bruin)

Förskolornas och fritidshemmens verksamhet genomförs av arbetet med barnens sociala utveckling .

I skolan arbetar man idag på 1-7 -nivå förebyggande mot utanförskap och mobbning med gruppstärkande arbete i klasserna, t.ex. Lions Quest och EQ-trappan. Några skolor arbetar också med massage. Detta arbete bör förankras i skolplanen och följas upp i kvalitetsredovisningar. Det bör också arbetas fram modeller för motsvarande arbete på 7-9 -nivå.

Arbetet för jämställdhet och ett respektfullt förhållande mellan könen bör få ett större utrymme i skolan. Inte bara i sex- och samlevnadsundervisningen utan som ett naturligt förhållningsätt hos alla som arbetar i förskola och skola.

Nolltolerans mot mobbning. Varje skola har en plan mot mobbning. Denna skall också noga följas upp årligen.

Utveckla arbetet med kamratstödjare.

Samverkan med föräldrar leder till öppet och ärligt förhållande mellan skola och föräldrar. Vid övergången till högstadiet är en tanke att ha ett gemensamt möte med elever, föräldrar och mentorer för att diskutera policyfrågor, regler och inflytande. Detta möte kan med fördel inledas gemensamt för alla klasser med någon "igångsättare". Fritid och IFO kan medverka.

Det är viktigt att ta reda på alla ungdomars fritidsintressen så att man bättre skall kunna tillgodose "föreningslös ungdom." Det finns behov av stödperson /personer som arbetar utanför kontorstid för att fånga upp signaler hos ungdomarna. Det finns också behov av "kringpersonal" på skolorna av typ skolvärdinna eller äldre kamratstödjare. Det är en fördel om dessa är unga vuxna.

Elever i behov av särskilt stöd.

Satsa särskilt på elever i behov av särskilt stöd!

I första hand skall barnet tas om hand i sin egen klass. I andra hand små grupper med hemmahörighet i klasser. Viktigt att alla barn blir bemötta på sin nivå. Tidiga insatser är viktiga.

Motverka utanförskap, undvika specialklasser.

Hur gör man om man är orolig för ett barn eller en ungdom?

Alla medborgare har ansvar för att anmäla om ett barn far illa, offentliganställda har dessutom en skyldighet att anmäla missförhållanden till sociala myndigheter.

Det måste var tydligt för alla vem de skall vända sig till med sin oro, det finns behov av att prata innan man gör en anmälan eller få stöd vid en anmälan .

Socialtjänst, skola och polis måste samverka för att stärka nätverken runt de ungdomar som är i riskzonen. Betydelsen av ett starkt nätverk kan inte nog betonas. Det räcker oftast inte med att professionella engagerar sig det är ändå familjen och släkten som alltid finns. Föräldrar har mycket större betydelse för ungdomar än vad de tror.

Arbeta mot rasism, främlingsfientlighet och all form av diskriminering

"Ansvaret för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering vilar på oss alla. Var och en av oss som bor i Sverige har ett individuellt ansvar att i vår egen vardag och efter våra egna förutsättningar reagera när människor kränks för att de är de de är" (Nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering 70-71)

Fortsatt arbete med värdegrundsfrågor i skolan är prioriterat. (Se under föregående rubrik t.ex. fortsatt arbete med "Lions Quest" och andra former av främjande arbete typ EQ-trappan, eftersom det ger tydliga resultat).

Komvux-kursen mot främlingsfientlighet och rasism har givit många i Tanums kommun redskap att använda i arbetet mot utanförskap. På resorna "I förintelsens spår" har elever i åk 8 deltagit som har kunnat sprida kunskaper till andra elever på högstadierna.

Rädda Barnen och Klippans föräldraförening har givit ut en skrift som heter "Om att möta rasism och nazism bland ungdomar." Där ges många goda råd till föräldrar t.ex. om ungdomar visar tendenser till att dras till nazism:

"Fortsätt visa att du tycker om ditt barn men visa samtidigt tydligt att du tar avstånd från hans åsikter."

"Håll dörren öppen. Skulle det bli en brytning mellan dig och ditt barn –håll dörren öppen för ditt barn i alla fall. Den dagen kommer då ditt barn tänker om och då behövs tillhörigheten till familjen, arbetsplatsen, vänner, fritidsintressen o.s.v."

"Vi slutade aldrig hälsa på varandra" sa Björn Fries, kommunalrådet i Karlskrona om Anders Högström som var nazistledare under flera år.

Polisen har naturligtvis ett ansvar att ingripa mot rasistiska brott.

Aktivt motverka att ungdomar använder tobak, alkohol och andra droger

Föräldrarna har mycket stor betydelse för ungdomars attityder till droger. Det är mycket viktigt att uppmuntra föräldrar att vara tydliga, visa vad dom tycker och vara "myndiga föräldrar".

Vi bör medverka till att stärka föräldranätverk, stödja och samarbeta med föräldraföreningar och "Föräldrar i farten."

Vi vill satsa på "Betydelsen av att vara en tydlig vuxen" dels genom att starta föräldracirklar i åk 6 hösten 2001 och dels genom att uppmana föräldrar att engagera sig mer i sina barns vardag tex. genom att vara ute på samhället på festkvällar.

Skolan har ett övergripande ansvar att föra in ANT-frågorna i arbetsplanerna (något som i stort sätt redan är genomfört)

Däremot bör arbetet föras i skolplanen som en egen rubrik.

Narkotika

Mål: Ett narkotikafritt samhälle. Ungdomar skall inte pröva narkotika.

Medel: Förebyggande

Kunskaper Föreläsningar för lärare och föräldrar. Arbeta med attityder hos ungdomar . framför allt i åk 9 i Högstadiet. Samarbeta med socialtjänst och Tanumskolan.

Kontroll: Polisen skall fortsätta som de har gjort . Vi kan vara stolta över höga siffror på beslag.

Behandling: Särskilda insatser för kända narkomaner. Stärk nätverket för ungdomar i riskzonen.

Alkohol

Mål: Uppskjuta alkoholdebuten så länge som möjligt. Vuxenvärlden skall dela lagstiftningens normer: Ingen alkohol under 18 år. Stoppa langning. Kontroll av folkölsförsäljning.

Medel: Föräldracirklar och information.

Polisen tar alkohol i beslag.

Drogrfria arrangemang i fritidsförvaltningens regi samtidigt öka insatser med personal på fältet vid stora "alkoholhelger". Skapa en policy för Valborg och skolavslutning.

Arbeta med samtal, värderingsövningar och kunskaper i skolan. Fortbildning för lärare.

Tobak

Mål: Inga ungdomar skall börja röka. De som har börjat röka skall sluta.

Medel: Aktiva värderingsövningar, kunskaper, elevaktivt arbetssätt. Koppling till friskvård.

Kontroll: Ingen rökning på skolans område. Alla vuxna ansvarar. Samverka med föräldrar för att uppnå gemensamma normer.

Tydlig ansvarsfördelning och krav på samverkan

Alla medborgare skall vara medvetna om det ansvar som åvilar varje individ.

Förvaltningarna skall arbeta enligt planen och redovisa sitt arbete till ansvarig nämnd.

Förebyggandegruppens arbete måste förstärkas enligt tidigare planer med förvaltningschefernas medverkan. Detta kan ske vid några möten /år.

Kommunstyrelsen bör ha det övergripande ansvaret för förebyggandearbetet men samordningen av det löpande arbetet kan/skall ligga hos Folkhälsorådet. Nämndernas AU, förvaltningscheferna och Kommunstyrelsens AU bör träffas någon gång /år för uppföljning.

Slutligen

Ytterligare ett citat från "Nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering" som jag tycker är giltig för alla handlingsplaner.

"Handlingsplanen är inte en början, och inte heller ett slut. Handlingsplanen är ett försök att, mot bakgrund av de senaste årens samhällsutveckling och tidigare erfarenheter i arbetet mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering, effektivisera de samlade insatserna på området. Den bör således ses som ett led i en ständigt pågående process (sid. 70)

Det är viktigt att handlingsplanen sprids och diskuteras även utanför de kommunala förvaltningarna, till polis, föreningsliv och näringsliv, eftersom det är hela samhällets ansvar att skapa en bra uppväxtmiljö för barn och ungdomar.